

Adalet ve Yargı

(Liberal Demokrat Parti Programı'na açıklık kazandırmak amacıyla, Genel Başkan Besim Tibuk tarafından 18 Ekim, 1994 tarihinde İstanbul'da düzenlenen "Ekonomi" konulu Basın Sohbeti ses kaydının deşifre edilmiş metnidir.)

İnsanlar açlığa, yoksulluğa, düzensizliğe, pislığe ve başka her şeye tahammül edebilirler ama, adaletsizliğe asla !

- Bağımsız yargı, Türkiye'nin demokratikleşmesi konusunda atılacak en önemli adımdır. Bu yöndeki gelişmeyi tıkayan Anayasa ve Anayasanın egemen kıldığı totaliter zihniyettir.
- Mevcut anayasanın şu ya da bu maddesini değiştirerek, özlediğimiz demokratik hukuk devletini tesis edemeyiz.
- Bugün çok partili parlamenter sistem sadece bir vitrin teşkil etmekte; resmi ideolojiye bağımlılık sürmektedir.
- Mutabakat yani "oy birliği" ile "oy çokluğu" ayrı şeylerdir; bunları birbirine karıştırmamak gerekir.
- Demokratikleşme konusunda yönetici kadroların ne kadar samimi oldukları sorgulanabilir.
- Yargı sadece mahkeme değildir. Adalet sistemi hazırlık soruşturmasını yani savcı ve polis de kapsar.
- Yargıya çok modern yöntemlerle delil toplayarak, dosya hazırlama imkânını vermemiz lâzım.
- Anayasa Mahkemesi kaldırılacak; yerine Yüksek Mahkeme kurulacaktır.
- Yüksek Mahkeme'nin üyeleri meclis oyu ile seçilecek ve aranılan nitelikleri korudukları sürece, yaşam boyu görevde kalabileceklerdir.
- İdari mahkemeler ve Danıştay kaldırılacaktır.
- DGM kaldırılacaktır çünkü,devletin mahkemesi olmaz; devletin güvenlik gücü olur.
- Tüketici hakları ve çevrenin korunmasında özel ihtisas mahkemeleri görev alacaktır.
- Hukuk evrenseldir. Yerel hukuk olamaz çünkü, insan dünyanın her yerinde aynı insandır.
- Yassıada Mahkemesi'nin Yüksek Adalet Divanı olarak anılması, hukuka hakarettir.
- Yargı devletin asli işlevlerinden birisidir ama, bu devlet yargısı demek değildir.
- Devletin yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığını temin etmesi demektir.
- Hukuka saygılı hiçbir Türk savcısı ve hâkiminin mevcut sistemden yana olduğuna inanmıyoruz.
- Hukuk devleti, bireyin hukukunu koruyan devlettir; devletin hukukunu değil.
- Haksızlıklar karşısında toplum fırsat bulunca tepki göstermeli ki, ileriye dönük olarak bir altyapı, kültür oluşsun.
- Bir darbeye, müdahaleye maruz kalan politikacılarda suçludur ama, demokratik bir ülkede darbe savunulamaz.
- Bugün siyasi partilerin il ya da ilçe örgütleri bir genel başkanın emri ile feshedilebiliyorsa, demokratik hukuk devletinden söz edemeyiz.
- Türkiye kuvvetler ayrılığı ilkesine sadık yeni bir anayasa ile yeni bir hukuk devleti tesis etmeli ve demokrasisini sivil ya da askeri hiçbir diktaya izin vermeyecek şekilde kurumlaştırmalıdır.
- Öngördüğümüz sistemde Ordu, halk oylaması ile seçilmiş Devlet Başkanı'nın Savunma Bakanı'na bağlıdır.
- Adalet mekanizmasının tüm parasal ihtiyaçları, adli harçların oluşturacağı ayrı bir fondan karşılanacak; adalet mekanizması devlet bütçesine tâbi olmayacaktır.
- Ticaret hukuku uluslararası niteliğe kavuşturulacaktır. Aksi halde dışa açılmaktan söz edemeyiz.
- Biz affa karşıyız. İnsanlara karşı işlenmiş suçları devletin affetme yetkisi yoktur. Devlet ancak kendisine karşı işlenmiş suçları affedebilir.
- Liberal Demokrat Parti mevcut düzene tepki partisidir ve halkımızın benzer tepkileri oranında büyüyecek ve güçlenecektir.
- Öngördüğümüz anayasa, kuvvetler ayrılığı ilkesinin tavizsiz benimsendiği üç, dört sayfalık bir metinden ibaret olacaktır.

- Yasama, dar bölge ve iki turlu seçimle asgari %51 oy alan parti temsilcilerinin oluşturduğu Temsilciler Meclisi'nce deruhte edilecektir.
- Yürütme, iki turlu seçimle millet tarafından asgari %51 oyla seçilen bir Devlet Başkanı'na ve onun kuracağı Kabineye tevdi edilecektir.
- Yargı, Başkan ve üyelerinin halk oyu ile belirlendiği bir Yüksek Mahkeme'ye bağlı adalet mekanizmasına tevdi edilecektir.
- *Adalet mekanizmasının bütçesi, adli harçlardan oluşan bağımsız bir fon tarafından karşılanacaktır.

Hoş geldiniz.

Efendim bu akşamki konumuz hukuk, yargı ve adalet. Bizim için en önemli konu!

İnsanlar açlığa, yoksulluğa, düzensizliğe, pislığe vb her şeye tahammül edebilirler ama, adaletsizliğe asla. Dahası, "adalet mülkün temelidir" özdeyişinde de ifade bulduğu üzere; adalet bir toplumun "millet" ve "devlet" olabilmesinin de ön koşuludur.

İşte bu nedenlerle, Liberal Demokrat Parti olarak, Türkiye'de adalet mekanizmasının düzgün ve etkin çalışmasının teminini, devletin asli görevi olarak değerlendiriyoruz. Zaten hedeflediğimiz "Çağdaş uygarlık"da, her şeyden önce, çağdaş hukuk ve yargı uygarlığıdır.

Çağdaş hukuk ve yargı uygarlığı, bir milletin adil bir şekilde yönetilmesi ve bağımsız yargıyla, insan hak ve özgürlüklerine saygılı, adaletli bir ülkede yaşaması; devletin tüm vatandaşlarına bu teminatı eksiksiz vermesidir.

Bu bakımdan, özellikle içinde bulunduğumuz şu dönemde adalet ve yargı, üzerinde duracağımız en önemli konudur diyebilirim.

Savunduğumuz liberal demokrasi insan hak ve özgürlüklerini güvenceye alan ve devleti "demokratik hukuk devleti" olarak tanımlayan ilk ve tek doktrindir. Hukuk yoksa, insan hak ve özgürlükleri de yoktur.

Hukuk Yoksa, Hak ve Özgürlük de Yoktur

Demokratik hukuk devleti demek, hukuka bağlı, hukuka saygılı, yargı bağımsızlığının müesseseleştiği devlet demektir.

Neden? İnsan hak ve özgürlüklerinin teminat altına alınabilmesi; güçlüye karşı, güçsüzün ve aynı anlayışla, devlete karşı, bireyin korunabilmesi için.

Devlet bu anlamda bir "hukuki müessese" olma vasfını kaybetmesi halinde, meşruiyetini yitirir.

Demokratik hukuk devleti, yasama, yürütme ve yargı "erk" lerinin birbirinden bağımsız ve birbirini dengeleyen üç güç olarak çalışmasını öngörür. Dolayısıyla, bağımsız yargı yani, adalet mekanizmasının kendi kendisini yönetmesi ve denetlemesi, demokratik hukuk devletinin olmazsa, olmaz koşuludur.

Yargı ve Liberal Demokrasi

Biz inanıyoruz ki, liberal demokrasi yargının saygınlığı ve etkinliği nisbetinde gerçekleşebilir.

Programımızda da ifade bulduğu üzere, biz kuvvetler ayrılığı prensibine ve İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi ile buradan doğan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne tavizsiz sadık bir devlet modelinden yanayız.

Yeni bir anayasa ile güvence altına alınması öngörülen bu modelde yargı bağımsızdır. "Bağımsız yargı" tanımlamasına çok dikkat etmek gerekiyor. Şöyle ki:

Malûm, kuvvetler ayrılığı ilkesi çerçevesinde üç "erk" den yasama, kanunları yapıyor; yürütme, icradan sorumlu; yargı ise, toplumu oluşturan bireylerin, birbirleri ile olan anlaşmazlıklarını çözümlenmekle kalmayıp; bireyin devletle olan anlaşmazlıklarını da çözümlüyor yani, tam anlamıyla adalet dağıtıyor.

Bağımsız yargıdaki esas amaç, yukarıda da değindiğim gibi, güçsüz bireyin gereğinde güçlü devlete karşı da korunabilmesidir. Bağımsız yargıdaki temel özellik budur.

Herhangi bir ülkede bireyin karşısındaki en büyük, en gaddar olmaya mütemayil güç, bizatihi devlettir. Polis ve ordu onun denetimindedir.

Dolayısıyla, yargının bireyi devlete karşı da koruyabilecek konumda olması yani, yasama ve yürütmeden bağımsız olması şarttır. Böyle olmadığı sürece "demokratik hukuk devleti" nden söz edemeyiz.

Bir "demokratik hukuk devleti "miyiz ?

Bu bağlamda, hayır. Türkiye bir demokratik hukuk devleti değildir. Neden?

Çünkü, 1924'den bu yana hiçbir anayasamız demokratik hukuk devletinin ön şartı olan kuvvetler ayrılığı prensibini benimsememiş; yasama, yürütme ve yargı olarak adlandırılan üç gücün birbirinden tartışmasız biçimde bağımsız olacakları düzenlemeyi öngörmemiştir.

Türkiye'de bu üç güce hep yasama (Parlâmento) egemen olagelmıştır. Oysa, doğaldır ki, yasama toplum bütünü oluşturulan "karşıt" demokratik gurupların "çıkart" iradelerine dayanarak seçtikleri temsilcilerden oluşur. TBMM mensupları aslında bizlerin "vekilleri" değil, parti "temsilcileri" dir.

TBMM Toplumsal İradeyi Yansıtmaz

Bu yapısı ile Parlâmento (yasama) toplumsal iradeyi yansıtmaz çünkü, üyeleri (temsilciler) toplum bütününe değil, mensubu oldukları siyasi partiye oy veren vatandaşlara karşı sorumludurlar.

Yasamanın gerçeği bu olunca, yürütmenin başının yani, Başbakanın bu organ (Parlâmento) tarafından seçilmesi, onu TBMM'ye egemen siyasi iradeye bağımlı kılmaktadır. Bir diğer ifade ile, yasama organında (TBMM'de) hangi siyasi parti aritmetik çoğunluğa sahipse, yürütmeyi (Başbakan ve Hükümet) o tespit etmektedir.

Halen Yürütme Yasamadan Bağımsız Değildir

Bu durumda yürütmenin yasamadan bağımsız olduğundan söz edilebilir mi?

Hayır. Çünkü, doğaldır ki, yasamanın kendi içinden "çoğunluk oyu" ile seçtiği Başbakan, kabinesini de mensubu olduğu ve TBMM'de çoğunluk oyuna sahip siyasi parti mensuplarından oluşturacak yani, yürütme (Hükümet) meclis aritmetik çoğunluğu hangi siyasi partinin elindeyse ona tâbi olacaktır.

Yargı Siyasi İradeyle Bağımlı Olmamalıdır

Daha da vahim olanı, mevcut düzende yargının da yasama ve yürütme ile irtibatlandırılmış olmasıdır. Neden?

Bugün adli mekanizma siyasi iradenin ürünü olan yürütmenin (Hükümetin) bir bakanlığına, Adalet Bakanlığı'na bağlıdır. Bir diğer ifade ile, adalet mekanizması siyasi iradeden bağımsız olmadığı gibi; milli ya da toplumsal iradenin de ürünü değildir.

Hal böyle olunca, hiçbir yargıç "Yaz kızım Türk milleti adına" diye karar veremez verse bile, sorgulanır, sorgulanmaktadır, sorgulanmaya da devam edecektir ve Türkiye'deki yargı bağımsızlığı tartışmaları sürüp, gidecektir.

Tekrar ediyorum, yargının bağımsız olabilmesi için, yasama ve yürütmenin olası hatta, kaçınılmaz tahakkümünden muhakkak arındırılması gerekir. Yargı, devletin asli bir işlevidir parçasıdır fakat, icradan ve yasamadan arındırılması gerekir. Nasıl?

Başkanlık Sistemi

Liberal Demokrat Parti, Türkiye'nin bir demokratik hukuk devleti olmasına engel bu temel sorunun çözümünün Başkanlık Sistemi olduğuna inanmaktadır. Başkanlık Sistemi, Türkiye'nin bir demokratik hukuk devleti olmasının teminatı olacaktır.

Başkanlık Sistemi'nin benimsenmesi ise, ciddi anayasa değişikliğini ima etmektedir.

Anayasa Değişikliği Şart

Öngördüğümüz anayasa, kuvvetler ayrılığı ilkesinin tavizsiz gözetilerek hazırlandığı, üç, dört sayfalık bir metinden ibaret olacak ve sadece şu hususların işleyiş esaslarına yer verecektir

1. Yasama, dar bölge ve iki turlu seçimle, asgari %51 oy alan siyasi parti temsilcilerinin oluşturduğu bir Temsilciler Meclisi vasıtasıyla yürütülecektir.

Böylelikle, siyasi partilerde yaşaya geldiğimiz "lider sultanı" na da son verilecek; temsilciler (milletvekilleri değil) gurup kararı vb sorunlar olmaksızın, seçmenlerinin gerçek temsilcileri olarak yasama işlevini yerine getirebileceklerdir.

2. Yürütme, yine iki turlu seçimle, Temsilciler Meclisi (Parlamento) tarafından değil, millet tarafından seçilen ve asgari %51 oy alan bir Devlet Başkanı'na (Başbakan değil) ve bu Devlet Başkanı'nın belirleyeceği bir Kabineye verilecektir. İlk turda siyasi partilerin gösterecekleri tüm adaylar bu makama talip olabilecekler; ikinci turda ise, asgari %51 oy almak üzere, birinci turda en çok oyu alan iki aday yarışacaktır.

Böylelikle, yürütmeden sorumlu Devlet Başkanı toplumsal "mutabakat" ile (oy birliği ile) belirlenmiş olacak (siyasi irade ile değil); güvenoyu sorunu ortadan kalkacak; tartışmasız, çok daha uyumlu, etkin ve tabii, bağımsız yürütme ortamı yaratılmış olacaktır.

3. Adalet mekanizması (yargı), Başkan ve üyelerinin seçim yoluyla meclis tarafından belirlendiği bir Yüksek Mahkeme'ye bağlanacaktır. Bu mekanizmanın bütçesi, adli harçlardan oluşan ve yürütmeden bağımsız özel bir fon tarafından karşılanacaktır.

Bunun anlamı, yargıda görev alan savcılarının, hâkimlerin (bugünkü anlayışla) "devlet memuriyeti" vasıflarının ortadan kaldırılması yani, bağımsızlaşmalarıdır.

Kabul ediniz ki, bu insanlar yürütmeden (siyasi otoriteden) maaş aldıkları sürece, birey ile devlet arasındaki herhangi bir çatışmada tarafsız kalamazlar. Bu insan doğasına aykırıdır. Nitekim, geçenlerde bir savcımızın, İtalya'daki bir savcıya "Ben devlet memuruyum" ifadesi, bunun somut delilidir:

4. Öngördüğümüz anayasa, BİRLEŞMİŞ MİLLETLER İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'ne bütünüyle yer vereceği gibi; bu konudaki tüm olası gelişmelere uyulacağına peşinen kabul edildiği hükmünü içerecektir.

Anayasa'da insan hak ve özgürlükleri konusunda Türk toplumuna özel hiçbir ek madde bulunmayacaktır.

5. Öngördüğümüz anayasa, çağdaş dünyada "dördüncü güç" olarak anılan kitle iletişim organlarının çağdaş demokratik hukuk devletine saygılı işlev vermelerini esasa bağlayan ilkelere muhakkak yer verecektir.

Böylelikle, basın özgürlüğü toplumsal mutabakat sonucu (siyasi otorite değil) tanımlanacak; aynı konuda süregelen tartışmalara son verilebilecektir.

6. Öngördüğümüz anayasa, anayasanın onaylanması ve değiştirilmesi yetkisinin, Devlet Başkanı'nın önerisi ile, toplum iradesine verildiği hükmüne muhakkak yer verecektir.

Anayasalar Toplumsal Sözleşmelerdir

Liberal Demokrat Parti olarak biz, çok farklı ve acil koşulların ürünü olan 1924 Anayasası'nı hariç tutarsak, Türkiye Cumhuriyeti'nin hiçbir anayasasının, milli ya da, toplumsal iradenin ürünü olmadığına inanıyoruz

Oysa, anayasalar bir milleti devlet yapan "toplumsal sözleşmeler" dir ve toplumsal mutabakat ürünü olmaları gerekir.

Bağımsız Yargı

Çerçeveyi böylece çizdikten sonra, tekrar konumuza dönersek, demek ki, öngördüğümüz sistemde yargı gerçek anlamda bağımsızdır. Bu sistem içinde hâkimler ve savcılar, meclis tarafından seçilmiş bir organa (Yüksek Mahkeme) bağlıdırlar. Bu organ, tayin, maaş, vb konularda özerktir.

Türkiye'de yetişmiş, kaliteli bir yargı sınıfı, adalet sınıfı mevcuttur. Bu sınıfa, kendi kendini kontrol edecek, idari tayinler vb konularda kendi öz mekanizmalarını işletecek imkânlar tanırırsanız, hakiki bağımsız yargıyı ortaya koymuş olursunuz.

Bu işleyiş için ek kaynağa gerek yoktur. Adli harçlar artırılacaktır, o kadar. Türkiye'de özellikle, ticaret mahkemelerinden alınan harçlar zaten dünya standardının çok altındadır. O harçlar biraz daha yükseltirirse, adli sistemin bütün parasal ihtiyaçlarının rahat rahat karşılanacağı bir fon oluşacaktır.

Adli mekanizma yürütmeden ne lojman isteyecektir, ne araba, ne de koruma isteyecektir. Mahkeme harçları bir adalet fonunda birikecek ve bu fondan tevdi edilecektir.

Ülkenin en müreffeh yaşayan kesimi de, yargıçlar ve savcılar olmalıdır ve olacaktır. Çok yüksek maaş alacaklar, çok yüksek imkanlara kavuşturulacaklardır. Kurulan sistemin esası budur. Yargıya mali ve idari bağımsızlık verilecektir.

Yukarıda da ifade ettiğim üzere, bütün bu yeni bir anayasa ve bir dizi yeni kanun meselesidir. Biz Türk toplumunun buna hazır olduğuna gönülden inanıyoruz.

Anayasa Değişiklikleri Hep Gündemdedir

Malûm, Türkiye'de anayasa değişikliği konusu gündemden hiç çıkmaz. Bu 60'larda da, 70'lerde de, 80'lerde de böyleydi; şimdi de böyle. Hem konu gündemden hiç çıkmaz, hem de bu konuda yetki sahibi TBMM hiç yol almaz çünkü, bence aslında "neden" anayasa değiştirilmeli hususunda mutabakat hasıl olamaz.

Anayasalar "dar"dır, "bol "dur; demokratiktir, antidemokratiktir; millidir, değildir; "sivil " dir, askeridir derken, siyasîlerimiz hep belirli maddelere takılır kalırlar ve değişiklik konusu partiler arası pazarlık konusu olmaktan öteye gitmez.

Biz inanıyoruz ki, Türkiye'nin bir "demokratik hukuk devleti" olması konusunda toplumsal mutabakat çoktan oluşmuştur fakat, bu durum TBMM'de, yine yukarıda ifade ettiğim nedenlerle, yansımamaktadır. Neden?

Meclis Diktaları

Mevcut düzende bir siyasi parti TBMM aritmetik çoğunluğunu ele geçirdiği an, yasamaya da, yürütmeye de, yargıya da egemen olabilmektedir. Kabul ediniz ki, bu inanılmaz bir güçtür hatta, ihtiraslıysanız (ki, politikacı doğası gereği ihtiraslıdır) vazgeçilemez bir güçtür.

Demokrasi geleneğiniz de sığ ise ya da yoksa, bir tür "meclis diktası" kurmak size son derece cazip gelecektir. Dahası, bu durumu içinize sindirdiğiniz oranda, savunabilirsiniz de: TBMM çoğunluğu bende diye, toplum adına en iyisini, en doğrusunu yaptığınızı iddia edebilir ama, aslında, toplum ve bireyleri üzerinde muazzam bir tahakküm oluşturursunuz.

Mutabakat yani, "oy birliği" ile "oy çokluğu" ayrı şeylerdir; bunları birbirine katiyen karıştırmamak gerekir hele de çoğulcu demokrasiden söz ediyorsak!

Bugünkü durum, maalesef, budur. Siyasi partilerimizin kendi içlerindeki delege sistemi gibi anti-demokratik uygulamaların ve tabii, ha bire Seçim Kanunu değişikliğine gitmek istemelerinin temelinde hep TBMM aritmetik çoğunluğunu ele geçirme istemi yatmaktadır.

Özetle, diyeceğim şu ki, anayasa değişikliği konusuna siyasilerimizce mutabakatla gösterilen tek "neden ", demokratik hukuk devletinin tesisi olarak ifade bulmadıkça, hiçbir yere gelemeyiz. Mevcut anayasanın şu ya da bu maddesini değiştirerek özlediğimiz hukuk devletine kavuşmamız mümkün değildir; özlediğimiz demokratik hukuk devleti yani, yargı ve hukuk devleti yani, çağdaş, uygar devlet!

Özlediğimiz, hedef koyduğumuz "batı uygarlığı" liberal-demokratik bir uygarlıktır ve son 200 yıllık dünya tecrübesi şunu ortaya koymaktadır ki, liberal demokrasi yargının gücü oranında gerçekleşebilir. Örneğin, ABD ta 1800'lerin başından itibaren devletin tüm tasarruflarının yargı denetimi altına alınmasının öncülüğünü yapmıştır.

ABD'de tüm kamu hizmetlerinin etkin biçimde yerine getirilmesinin ardında, bireyi devlete karşı eşitlikçi anlayışla kollayan ve gereğinde kamuyu en ağır biçimde cezalandırabilen güçlü yargı yatmaktadır.

Ekonomik Gelişmişlik ve Yargı

Bir ülkenin ekonomik ve teknolojik gelişmişliği de yargıya endekslidir. ABD bu gerçeğin de en somut biçimde yaşadığı ülke olagelmıştır.

ABD'de liberal ekonominin ön şartı olan rekabet ortamının korunabilmesinde de yargı, anti-tröst ve anti tekel kanunları ve tabii, uygulamaları ile, en büyük rolü oynamaktadır.

Nitekim, bugün Amerikan yargısı örneğin, teşhis ve tedavide hata yapan doktoru öyle cezalandırmaktadır ki, bu durum en iyi doktorluğun ABD'de yapılması ile sonuçlanmıştır.

Aynı şekilde, yolda belediyenin açık bıraktığı bir çukura düşen bireye öyle tazminat hakkı tanımaktadır ki, sonuç olarak en etkin belediyecilik ABD'de yapılmaktadır.

Yakın Tarihimiz

Şimdi, kısaca yakın tarihimize göz atalım ve bizi bugünlere getiren gelişmeleri hatırlayalım.

Osmanlı döneminde 19.yüzyılda başlayan "çağdaşlaşma" çabaları, hukuk ve yargının önemine bir ölçüde dikkat çekmiş; cumhuriyetin ilk yıllarında, biçimsel de olsa, konu önemini

sürdürmüştür.

Hemen izleyen tek parti dönemi, devletin totaliter kimliğini pekiştirmiş; hukuk ve yargı, maalesef, geri plâna itilmiştir.

1950'lerde çok partili döneme geçilmiş ancak, gerçek anlamda "demokratikleşme" ye ortam hazırlayacak anayasa değişikliğine gidilememiştir.

Malûm, 1924 Anayasası yasama, yürütme ve yargıyı bir "kurucu meclis" vasfı taşıyan TBMM'ne tevdi etmekteydi. Bu, o dönem için doğaldı ve belki de, doğrudu.

Çok partili parlamenter demokrasiye geçişte, çağdaş bir anayasanın hazırlanması ve halk oyuna sunulması, kabulü hiç şüphe yok ki, izleyen anti-demokratik askeri müdahaleleri de önleyecek; bugün hâlâ Türkiye'nin gündemini işgal ederek, birtakım kurumların yıpranmasına yol açan tartışmalara meydan verilmemiş olacaktır.

İzleyen 1961 Anayasası belki "bağımsız yargı" sistemini yerleştirmek için atılan ilk adımdı ancak, bu adım şekilde kalmış; yargı denetimi resmi ideolojinin güvenilir kadrolarına teslim edilmiştir.

Kimdir bu güvenilir kadrolar? Bu kadrolar, maalesef, Türkiye'nin yüzkarası Yassıda mahkemeleri yargıç ve savcılarıdır! Anayasa Mahkemesi, daha başından itibaren, bu suretle güvenilirliği ve daha da önemlisi, saygınlığını bir daha tesis edilmemek üzere, yitirmiştir.

Bu gelişmenin daha da önemli ve müessif sonucu, yargı denetiminin demokratikleşme yönünde etkinlikten yine mahrum edilmiş olmasıdır. Bu dönemde adli yargıya da hak ettiği önem verilmemiştir. Adli yargı gerekli hallerde resmi ideolojinin uygulama aracı olarak kullanılmıştır.

Öte yandan, 1961 Anayasası'nca yine "bağımsız yargı" yönünde bir adım olarak mütalâa edilebilecek Yüksek Hâkimler Kurulu tesis edilmiştir. Bu kurulun üyeleri, yüksek yargı organlarınınca tespit edilmekteydi. 12 Eylül askeri müdahalesi ve 1982 Anayasası'na kadar bu Kurulda yürütmenin yani Hükümetin temsilcisi yoktu.

1982 Anayasası ile, bu Kurulun adı Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu olarak değiştirilmiş; Kurul Başkanlığı'na Adalet Bakanı daimi olarak getirilmiş; Adalet Bakanı Müsteşarı da Kurulun daimi üyesi olmuştur.

Bir diğer ifade ile, amacı "bağımsız yargı" yı güvence altına almak olan bu Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu bağımsızlığını kaybetmiş ve yürütmenin yani, siyasi otoritenin denetimine girmiştir.

1982 Anayasası üzerinde durmak bile istemiyorum. Bu toplumun hiç hakketmediği anti-demokratik hükümlerle dolu bu metni ciddiye almak mümkün değildir.

Ancak, şunu özellikle ve üzümlere belirtmek isterim ki, gerek 1961, gerekse 1982 Anayasası Türkiye'nin asker veya sivil yönetici kadrolarının demokratikleşme yönünde samimi inançlarının olmadığı somut göstergeleridir.

Demokratikleşme Konusunda Samimi miyiz?

Çok partili parlamenter sistem sadece ve sadece bir vitrin teşkil etmekte; resmi ideolojiye bağımlılık sürmektedir. Dolayısıyla, demokratikleşme konusunda yönetici kadrolarımızın ne kadar samimi olduklarını sorgulamadan edemiyorum.

Ne yazık ki, mevcut yapısı ile Türkiye çok ciddi siyasi, sosyal ve ekonomik iç sorunlarının üstesinden gelemediği gibi, çağdaş dünyadan da tecrit edilmekte; temel insan hak ve özgürlüklerinin kısıtlandığı hatta, çığnendiği iddialarına muhatap olmaktadır.

Oysa, insan hak ve özgürlükleri konusunda Türkiye 20'ye yakın uluslararası sözleşmeye imza atmış bulunmaktadır. Malûm, imzası bulunan ülkelerin bu sözleşmelere uyup, uymadığını denetleyen yargı mekanizmaları bile oluşturulmuştur.

Biliyor musunuz ki, sadece Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile kurulan İnsan Hakları Komisyonu ve Divanı önünde Türkiye'den 1000'e yakın bireysel başvuru var. Çoğu Kürt sorunu ve siyasi partilerin kapatılması ile ilgili bu başvuruların 50 ye yakını da kabul edilmiş durumda.

Asıl Engel Totaliter Zihniyet

Bağımsız yargının tesisi, Türkiye'nin demokratikleşmesi yönünde atılacak hiç kuşkusuz en önemli adımdır. Bu yöndeki gelişmeyi tıkayan ne Türk halkıdır, ne de mevzuattır; anayasa ve anayasanın egemen kıldığı totaliter zihniyettir.

Sorunun bu yönü üzerinde iyi düşünmek gerekir. Nitekim, TBMM hep dünyanın en çok kanun yapan parlâmentolarından biri ola gelmiş ancak, sorun aşılamamıştır.

Halen yürürlükte olan temel kanunlarımız, çağdaş dünyanın başarıyla uygulamakta olduğu kanunların tercümeleridir. Örneğin, Medeni Kanun ve Borçlar Kanunu İsviçre; Ceza Mahkemeleri Usulü Kanunu Alman; Ticaret ve İcra İflas Kanunları, İtalyan Kanunlarından alınmıştır.

Diyeceğim, sorun temelde kanun ya da mevzuat sorunu olmaktan öte bir sorundur. Sorun, Türkiye'de bu kanunların Avrupa'dan çok farklı biçimde uygulanmasına neden olan "hukuk" anlayışı dolayısıyla, uygulama sorunudur.

Nitekim, yukarıda da ifade ettiğim üzere, 1961- 80 arasında Türkiye'de yargı bağımsızlığı kağıt üzerinde tesis edilmiştir yani, objektif olarak bağımsızlığı sınırlayan bir durum yoktur. Ancak, uygulamanın böyle olduğunu söylemek mümkün müdür?

Kanımca, bağımsız yargı sorununu bu yönü ile de ele almak durumundayız.

Yargı, Sadece Mahkeme Değildir

Yukarıda ifade ettiğim görüşlerimiz çerçevesinde, pratikte yargının işleyişine ilişkin diğer bazı görüşlerimizi de dile getirmek istiyorum.

Yargı sadece mahkeme değildir. Adalet sistemi hazırlık soruşturmasını ve polisin çalışmalarını da içerir. Malûm, mahkeme adalet sistemi ve polis tarafından önüne getirilen dosyaya göre hareket eder.

Türkiye'de mahkemelere intikal eden dosyalar her iki yönü ile de yetersizdir. Savcılar hazırlık soruşturmalarını yeterince ayrıntılı olarak yapamadıkları için, davalar eksik dosyalarla açılmakta ve bu eksiklikler bilirkişi vb yöntemlerle, dava sürecinde giderilmeye çalışıldığı için, davalar uzayıp gitmektedir.

Oysa, hazırlık soruşturmalarının çok daha uzun sürelerde ve etkin biçimde yapılması gerekmekte; polis delil toplayabileceği teknolojik donanıma; savcı ise, kendisinin bizzat araştırma yapacağı yönetsel yapıya kavuşturulmalıdır.

Böylelikle, sürekli şikayet konusu olan yargının yükü hafifletilmekle kalmayıp; yargıca korkmadan adil karar verebileceği imkân sağlanmış olacaktır.

Bilir misiniz ki, gelişmiş ülkelerde bir hakim günde dört ilâ beş davaya bakarken, Türkiye'de bir hakim günde 30 dosya dahası, 30 yetersiz dosya ile baş başadır.

Bu durumda hakimlerin adalet namına karar verirken tedirginlikleri de, takdir yetkilerini kullanma yönündeki çekimserlikleri de ancak anlayışla karşılanmalıdır, inancındayım.

Yargıya çok modern yöntemlerle dosya hazırlayabilecek ve davaları çok çabuk sunacak imkânlar vermemiz lâzım.

Örneğin, hazırlık soruşturmalarının etkin biçimde yapılmasını sağlayacak düzenlemelere gitmemiz lâzım. Böylece, yargıçlara da korkmadan takdir hakkı kullanabilecekleri ortamı yaratmış, sağlamış; gerçek "hukuk" düzenini geçerli kılmış oluruz.

Aynı bağlamda, polisin kavuşacağı teknik imkânlar sayesinde delil bulmak dolayısıyla, adaletin tecelli etmesi kolaylaşacaktır. Karakollardaki zorlamalar, işkence iddiaları da ortadan kalkacaktır.

Bugün polis, delil olarak çok büyük ölçüde sadece ifadelerle yetinmektedir. Karakollarda insanlarımızın maruz kaldığı zorlamalar, insan haklarına aykırı davranışların olması, büyük çoğunlukla polisin ifade dışında delil toplayamama çaresizliğinden kaynaklanmaktadır. Bu çok önemli bir noktadır.

Anayasa Mahkemesi Kaldırılacaktır

Öngördüğümüz devlet modelinde Anayasa Mahkemesi kaldırılacaktır. Anayasa Mahkemesi'nin kaldırılma gerekçesini yukarıda kısmen ima ettim. Açıklayayım:

Anayasa Mahkemesi, Yassıada gibi, Türk tarihinin yüz karası bir olayının üzerinde oturmaktadır. Yassıada Mahkemesi, Anayasa Mahkemesi haline dönüştürülmüştür.

Bu mahkemeyi Anayasa Mahkemesi haline getirip, bu kuruma saygınlık kazandırmayı umamazsınız. Bu tıpkı bir bataklığa ev kurmaya benzer.

Öte yandan, Anayasa Mahkemesi zaten ne kurulduğu dönemdeki taraflı, resmi ideolojiye hizmet eden tutumu, ne de günümüzde sistemi büsbütün zedeleyen uygulamaları ile, demokratikleşme adına övünülecek bir geleneğe sahip değildir.

Kurumlar geleneklerini ve saygınlıklarını kendileri yaratırlar. Anayasa Mahkemesi üzerine bina edildiği konumu ve bugüne kadar ki tutumu ve uygulamaları ile kamuoyunda hiçbir saygınlık yaratmamıştır.

Yüksek Mahkeme Tesis Edilecektir

Anayasa Mahkemesi kaldırılacak, yerine bir Yüksek Mahkeme oluşturulacaktır. Öngörülen anayasada da ifade edildiği üzere, Yüksek Mahkeme Başkan ve üyeleri meclis oyu ile tayin edilecek; üyeler, bu makam için belirlenen vasıfları taşıdıkları sürece, bu görevlerinde yaşam boyu kalacaklardır.

Yargı gücünün en üst kurumu olarak bu mahkeme içtihatların en son mercii olacaktır, yorumcu olacaktır ve bugünkü Anayasa Mahkemesi' nin de bir kısım görevlerini üstlenecektir.

Yüksek Mahkeme tıpkı ABD'nin Supreme Court'u gibi görev yapacaktır.

Yüksek Mahkemeye bağlanan adalet mekanizmasının yargıç ve savcılarını, kendi içinde yapacağı seçim vb. yöntemlerle belirlenecektir. Devlet Başkanı'nın tayin etmesi vb uygulamalar söz konusu değildir.

İdari Mahkemeler ve Danıştay Kaldırılacaktır

Öngördüğümüz devlet modelinde idare mahkemeleri, Danıştay yoktur. Halkımız idare mahkemesini, Danıştay'ı ve idare hukukunu normal hukuk zannediyor. Arkadaşlar, İngiltere'de, ABD'de böyle bir uygulama yoktur.

İdare hukuku Fransa'dan alınma, memurların kendilerini halka karşı koruduğu bir kararnameler, mevzuat manzumesidir. Memurlar ve bir kısım hukukçu memurlar otururlar, komiteler halinde ve bu mevzuata uyulup, uyulmadığını tespit ederler. Bu mahkemeler kaldırılacak; bu görev normal mahkemelere tevdi edilecektir.

Örneğin, eğer devlet dairesinde çalışıyorsanız ve çalıştığınız yerde bir sorunuz varsa, normal mahkemelere gideceksiniz. Özel sektörde çalışırken bir probleminiz olduğunda, nasıl bir özel mahkemeye gidiyorsanız, devlet memuru olarak da bir probleminiz varsa, normal mahkemeye gideceksiniz.

İlgili mevzuat da kaldırılacaktır. Normal iş hukukunun zaten bütün devlet memurlarını da kapsayacağına inanıyoruz.

Devlet Güvenlik Mahkemesi Kaldırılacaktır

Devlet Güvenlik Mahkemesi kaldırılacak; ancak, terör gibi güvenlik suçlarına bakacak özel ihtisas mahkemeleri oluşturulacaktır.

"Devlet Güvenlik Mahkemesi" adı bile yanıltır çünkü, devletin mahkemesi olmaz, devletin güvenlik gücü olur. Mahkemeler bağımsız, tarafsızdır, öyle olmak zorundadır.

Siz "Devlet Güvenlik Mahkemesi" yaftasını astığınız zaman, orada hizmet gören ve birincil özelliği tarafsızlık olan yargıçları, savcılarını da varlık nedenleri ile ters düşen bir konuma itiyorsunuz.

Bu insanlar, doğal olarak, devletten yanaymış intibainı veriyorlar ki, demokratikleşme, demokratik hukuk devleti olma yönünde yapılabilecek en büyük yanıltır bu.

Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin normal adli prosedürün dışında çalışması da şaibe yaratmaktadır, insan haklarına da aykırıdır.

Biz demiyoruz ki, terör suçları hızlı yargılanmasın. Bütün yargının hızlandırılmasını istiyoruz ama, bu şekilde değil. Bizim öngördüğümüz sistemde terör suçlarına da ihtisaslaşmış ve fakat, normal mahkemeler bakacak.

Malûm, biz teröristin adi suçlu muamelesi görerek, yargılanmasından yanayız.

Çevre Koruma ve Tüketici Hakları

Bunların dışında yargıya çok önemli başka birtakım sorumluluklar vermeyi öngörüyoruz

Örneğin, tüketici hakları, tröst ve kartellere karşı bireyin korunmasında özel ihtisas mahkemeleri rol alacaklardır. Çevre korunmasında da yine özel ihtisas mahkemeleri etkin olacaklardır.

Liberal Demokrat Parti olarak biz, özellikle tüketici hakları ve çevre koruma konularında mevcut sistemde devletin son derece ihmalkâr davrandığını hatta, sorumlu olduğunu düşünüyoruz. Bugüne kadar çevreyi en kötü şekilde kirleten devlet olmuştur. Yine bugüne kadar ürettiği kalitesiz ve pahalı mal ve hizmetler ile tüketiciyi en çok istismar eden, yine devlet olmuştur.

Demek ki, çevrenin korunmasında ve tüketicilerin de tröst ve kartellere karşı korunmasında asli görev bağımsız mahkemelere verilecektir. Kimden bağımsız? Yasama ve yürütmeden bağımsız yani, tarafsız mahkemelere!

Hukuk Evrenseldir

Bir gerçeğin üzerinde tekrar durmak istiyorum arkadaşlar: Unutmayın ki, hukuk evrenseldir.

Yerel hukuk olamaz.' Nasıl ki, İstanbul'da yaşayan insanla, Malezya'da, Güney Afrika'da yaşayan insan, aynı insan ise; hukuk da dünyanın her tarafında aynıdır.

Bu nedenle ve bu anlayışladır ki, liberal doktrinin temel aldığı "tabii hukuk", insan vicdanına ve aklına uygun olan, insanın diğer insanlara karşı davranışlarını belirleyen ahlâk kurallarıdır. Bu kurallar, dünyanın neresinde olursa olsun, tüm insanlar için geçerlidir.

Sorular - Cevaplar

Soru : Ben hemen son derece güncel bir konu olan Anayasa Mahkemesi hakkında söylediklerinizin üzerinde durmak istiyorum. Bu kurumun Yassı ada mahkemeleri üzerinde oturduğunu ve dolayısıyla, daha baştan saygınlığını yitirdiğini söylediniz. Diyelim bu bir siyasi ya da askeri manevra idi. Hukuk camiası bu durumu nasıl kabul etti ya da içine sindirdi pekiyi?

Tibuk : Türk adalet camiası, maalesef, hukukun üstünlüğünü savunmada yetersiz kalmıştır hep. Hep olmasa bile, en belirleyici dönemlerde yetersiz kalmıştır. Bu gerçeğin en çarpıcı örneklerinden biri ve belki de en müessif olanı, hukuk camiasının Yassıada mahkemeleri sırasındaki tavır ve tutumudur.

Yassıada Mahkemeleri'nde tarihimizin tanık olduğu belki de en büyük hukuk cinayeti işlenmiş olmasına karşın, Türkiye'deki yargı organları ve mensupları çok cılız ses çıkarmışlardır. Dahası, kısmen rol almışlardır. Buna İstanbul Barosu ve hukuk fakültelerini de dahil ediyorum.

Malûm, savunma bireyin en temel hakları arasındayken ve Yassıada sanıklarının savunacak yürekli avukatlar çıkmışken, İstanbul Barosu bu savunmayı üstlenecek avukatları Baro'dan ihraç etmekle tehdit etti ve dahası, dediğini de yaptı! Hukuk camiasından acaba tek ses çıktı mı, bu nasıl hukuk anlayışdır diye.

Bugün hâlâ, Yassıada Mahkemesi "Yüksek Adalet Divanı" olarak anılıyorsa, anılabiliyorsa, bu, bırakın Türk adaletini, hukuka hakarettir. Bunu iyi düşünmenizi tavsiye ve rica ediyorum.

Sizler genç arkadaşsınız, idrak etmiyor olabilirsiniz. Düşünsenize, hukuk adına bir alçaklık yapılmıştır Yassıada mahkemelerinde ve o mahkeme "Yüksek Adalet Divanı" olarak adlandırılmıştır. Yetmemiş, bu mahkeme Anayasa Mahkemesi'ne dönüştürülmüştür ve halen de ayaktadır!

Dahası, tüm bu uygulamalara fetva veren (en iyimser tanımlama ile) karaktersizlerin adları hukuk fakültelerindeki amfilere, salonlara verilmiş; yazdıkları sözde hukuk kitapları, hukuk fakültelerinin müfredatına konulmuştur. Böylesi yüz karası uygulamalar, herhalde affedilmemelidir. Bir hukukçu olsam, Türk adalet sistemine en büyük eleştirim, sisteminin kendi kendisini temizlememişliğine olurdu çünkü, insan nasıl ki dünyanın her yerinde aynı insan ise, insan hakları ve dolayısıyla, hukuk da dünyanın her yerinde aynıdır. Yerel hukuk olmaz, olamaz, olmamalıdır.

27 Mayıs sonrası "İhtilâlin kendi hukuku vardır" diye bir lâf atıldı ortaya ve hukukçularımız buna sarıldı. Kim olursa olsun, biri bir darbe yaptı diye istediğini asıp, kesebilir mi? İşkence yapabilir mi? Bu hukuka uyar mı?

Bu demektir ki, ihtilâlin başarısız olması halinde asacağın adamı, ihtilâl başarılı oldu diye ödüllendiriyorsun! Olur mu böyle şey? Ama, oldu.

Hukuk fakültelerimiz ve kendilerini hukuk profesörü zanneden zavallılar, ne yazık ki, Türkiye ye büyük kötülük etmişlerdir böylesi bir anlayışın yerleşmesine izin vererek hatta, yardımcı olarak.

Liberal Demokrat Parti olarak, biz adalete çok büyük önem veriyoruz. Adalet mekanizması mensuplarının çok saygın olmasını istiyoruz ama, onların da bu yönde hassasiyet göstermelerini bekliyoruz.

Soru : Besim Bey, ben İstanbul Barosu'nun Yassıada sanıklarının müdafaasını üstlenecek avukatları Baro'dan atmakla tehdit ettiğini hatta, attığını biliyordum. İnsanın inanası gelmiyor.

Tibuk : Tehditle kalmayıp, attılar da. Evet, inanılmaz bir şeydir bu. Kim olursa olsun, herkesin müdafaaya hakkı vardır. İstanbul Barosu hâlâ bu utancın altında ezilmektedir.

Oysa, hukuk adına mücadele etmeliydiler. Hepimiz mücadele etmeliyiz Daha yakın tarihten bir örnek vereyim, Türkiye'de hukukun nasıl ayaklar altına . alınabildiğine.

Yukarıda da değindim: Anayasalar bir milleti, devlet yapan toplumsal sözleşmelerdir. Anayasaların yapılması da, değiştirilmesi de, büyük, yaygın toplumsal mutabakatı gerektirir.

Hâl böyle iken, darbe ile gelenlerin yeni anayasa yapma yetkilerinin olamayacağı bir yana, eskisini değiştirme yetkileri de yoktur, olamaz. Bunu krallar, sultanlar bile yapamazlar, yapamamışlardır.

Oysa, Türkiye'de 12 Eylül'ün Milli Güvenlik Konseyi bunu yaptı ve Anayasa Mahkemesi dahil, acaba itiraz eden çıktı mı?

Bir Anayasa Mahkemesi 12 Eylül'den sonra "Benim söylediğim Anayasa'ya aykırı ise, Anayasa benim söylediğim doğrultuda değişmiş sayılır" diyenlere yani, "Benim her söylediğim anayasadır" diyenlere karşı reaksiyonsuz kalabiliyorsa, bu kurumun saygınlığından söz edilebilir mi?

Bugün hâlâ ayakta olan aynı Anayasa Mahkemesi reaksiyon vermemekle de kalmamış, Milli Güvenlik Konseyi üyelerinin ellerini de sıkıştır, resepsiyonlarına da gitmiştir!

Daha önce de ifade ettim, müesseselerin saygınlığı kritik zamanlarda gösterilen tavırla gelişir. Bu tip kritik zamanlarda sahip çıkılan değerlere verdiği önemle gelişir. Kağıt üzerinde değil.

Burada Fiji Adaları'nda örnek vermek istiyorum. 1987'de Fiji'de darbe oldu. Darbe lideri kendisini dinlemeyen Yüksek Mahkeme'yi lağvetti. Yüksek Mahkeme üyelerinin söylediği ise, şu: "Biz hindistancevizi ağacı altında da hukuk, adalet dağıtırız. Bu Fiji'de oluyor!

Bütün bunları, mücadeleyi hepimizin yapması gereğini vurgulamak için söylüyorum; yargıcı ile, polisi ile, hepimizin!

Soru: Besim Bey, yargı ve adalet hakkındaki görüşlerinizin tümünden özetle algıladığım, özelleştirme kapsamına hukuku da aldığınızı! Öyle mi?

Tibuk Hayır, özelleştirme değil, bağımsızlaştırma. Moda terminoloji kullanmamı istiyorsanız, özerkleştirme diyelim!

Soru: Özerkleştirmeden sonra, özelleştirme geliyor, biliyorsunuz!

Tibuk: Yukarıda uzun uzun izah ettiğimi sanıyorum. Özelleştirme olarak algılanması mümkün değil söylediklerimin. Tersine, biz yargıyı devletin birkaç asli görevinden birisi olarak mütalâa ediyoruz.

Diğerleri ise, dış savunma yani, Ordu; iç güvenlik yani, polis ve dış politikadır. Devletin asli görevleri, bunlardır. Ekonomiden, eğitime, sağlıktan, kültüre kadar tüm diğer alanlar bireylere terk edilecektir.

Burada dikkat etmeniz, gözden kaçırmamanız gereken husus şudur: Yargı tabiatı gereği, tarafsız olmak durumundadır. Yargı devletin işlevlerinden biri derken, devlet yargısından söz etmiyorum. Aksine, devletin yargının tarafsızlığı temininden söz ediyorum. Bizim devlet anlayışımız budur.

Dolayısıyla, öngördüğümüz sistemde adli mekanizma mali bakımdan da bağımsızdır yani, kamu görevlisi değildir. devlet bütçesinden maaş almaz. Sizin; benim ödediğimiz harçlar karşılayacaktır bu mekanizmanın giderlerini. Böylelikle, yargı mensuplarının çok daha adil olacaklarını ve çok daha iyi yaşam şartlarına kavuşacağını düşünüyoruz.

Malûm, bugün yargı hem siyasi otoriteye bağımlıdır (yürütmeye), hem de bu otoritenin hazırladığı bütçenin topu topu % 1'ine (kendi inisiyatifi olmaksızın) sahiptir. Neden? Çünkü, siyasi otorite oy saiki ile milletin trilyonlarını çarçur etmekte; yargıcına, savcısına doğru dürüst bir maaş, bir araba, bir şoför, bir koruma dahi verememektedir.

Devletçiliğin en büyük zaafı, devletin lüzumsuz işlere girip halkın paralarını çarçur ederek, asli görevlerini ihmal etmesidir.

Polisi de bu kapsamda değerlendirebiliriz. Güvenlik güçlerinin aldıkları maaşlar komik düzeydedir, yaşam ve çalışma koşulları yüz kızartıcıdır. Hâlâ soba ile ısıtılan karakollar var.

Soru: Hâkimlerin, savcılarının tayinleri nasıl olacak?

Tibuk : Yukarıda da ifade ettim. Hâkim ve savcılar, dışarıdan herhangi bir müdahale olmaksızın, kendi içlerinde, kendilerinin oluşturduğu bir sistem ile atanacaklar.

Malûm, zaten örneğin, bir Hâkimler Yüksek Kurulu var. Öncelikle bu Kurul yürütmeden bağımsızlaştırılacak yani, Adalet Bakanı ve Adalet Bakanlığı Müsteşarı Kurulda yer almayacak. Yargıçların atama kararları bu Kurul tarafından, kendi oluşturduğu sistem içinde alınacak. Burada yapılan, yürütmenin denetimini ortadan kaldırmaktır.

Bugünkü işleyişte bu denetim daha ziyade ve ağırlıklı olarak, savcılarının tayinlerinde söz konusu olmaktadır. Bu sorun da bağımsız yargının oluşturduğu Savcılar Yüksek Kurulu'nda çözümlenecektir.

Soru : Toplumda yaygın olan spor kulüplerinden örnek vereyim. Bunların devletle ilişkisi yoktur ama, kim daha fazla para harcarsa, yönetimin başına o gelir ve kulübü istediği gibi idare eder. Adalet mekanizmasında da paranın rol oynamayacağını kim söyleyebilir? Kim mani olacak bu gibi muhtemel bir gelişmeye?

Tibuk: Adli harçlardan oluşan merkezi bir fon var. Bugünkü sistemde adli harçlar Maliye Bakanlığı'na gider; Maliye Bakanlığı Adalet Bakanlığı'na tahsisat çıkartır. Kabaca, işleyiş böyledir.

Bizim öngördüğümüz sistem ise, şöyle işleyecek: Harçlar merkezi bir fona yatırılacak, herkes tarafından; tek başına biri ya da öteki tarafından değil.

Türkiye'de yargı hizmetleri de çok ucuzdur yani, adli harçlar çok düşüktür dünya standartları ile kıyaslandığında. Harçları biraz yükseltmemiz halinde, çok büyük bir fon elde edilecektir yargı için. Harcanacak olan da, bu fondur. Ahmet'in, Mehmet'in parası değil.

Soru :Tüm bu düşüncelerinizi realize etme safhasında asıl sıkıntıyı nerede görüyorsunuz? Halka anlatmakta mı, devletin bizatihi kendisinde mi, adalet mekanizması mensuplarına anlatmakta mı? Bu güzel düşüncelerin hayata geçirilmesi için engel olarak neleri görüyorsunuz?

Tibuk: Dikkat ederseniz, Liberal Demokrat Parti olarak biz pratik uygulamalardan söz ediyoruz, kafa karıştıran konulardan değil!

Tüm görüşlerimiz belli bir eğitim, görgü, tecrübenin yanı sıra, belli bir gözlemin ürünü. Tecrübeleri toplum olarak da yaşamış durumdayız. Bugün yargı konusunda dile getirdiğimiz sancıkların tümü toplumun da malûmu.

Bizim faikiyetimiz, sorunları önce basit, anlaşılabilir bir dille tanımlamak; sonra da yine aynı basit ve anlaşılabilir dille çözüm önermek.

Bir siyasi parti olarak, bu fikirlerin kuvveden fiile geçirilmesi için

1. Bizim iktidar olmamız gerekir

.2. Diğer siyasi partilerin bu fikirlerden etkilenmeleri gerekir.

Biz ikisine de açtık. Yani, Liberal Demokrat Parti diğer partiler gibi lâf ola, beri gele konuşmuyor. Her konuda ne yapılması ve ne niçin yapılması gerektiğini çok net ve bir o kadar iddialı biçimde dile getiriyor.

Bugün için görüş ve önerilerimizi ifade etme aşamasındayız. Sizlerin aracılığı ile görüşlerimiz kamuoyuna yansıtılacak ve tartışılacak. Bekleyip, bakacağız gelen reaksiyona ve bir değerlendirme yapacağız.

Programımızı ve programı çeşitli yönleri ile açıklayan kitapçıklarımızı tüm kitap evlerinde düşük bir ücretle satışa sunduk. Biliyorsunuz, tüm bu toplantıların metinleri küçük kitapçıklar halinde hazırlanıyor ve kamuoyuna sunuluyor.

Bu tıpkı yeni bir ürünün piyasaya sürülmesi gibi bir şey. Liberal Demokrat Parti olarak, biz görüşlerimizi ortaya koyacağız; nasıl gerçekleştireceğimizi söyleyeceğiz; halkımız da buna bir tepki gösterecek, iyi ya da kötü.

Ya da, fikirlerimizden başka siyasi partilerin etkilendiğine, faydalandığına şahit olacağız. Bizim inandığımız görüşlerin kamuoyu oluşturması ve iktidarda olan bir başka partinin bu fikirlerden yararlanmasından mutluluk duyarız. Malûm, siyaset sadece iktidar olmak için yapılmaz.

Soru : Hâkimler ve savcılarının bağımsızlığı için maaşlarını devletten almamaları, halktan almaları gerekir dediniz. Devletten demek, halktan demek değil mi? Hâkimler ve savcılar bizlerden alıyorlar paralarını, devlete başka yerden gelmiyor bu paralar, bizden geliyor.

Tibuk : Tabii öyle. Ama, "devlet" yerine, "siyasi otorite" ya da "yürütme" kelimesini kullandım biraz önce özellikle bu söylediğinize açıklık kazandırmak için. Biraz daha açalım.

Devlet bir hukuki müessesedir. Hukuk olmadan, devlet olmaz. Dolayısıyla, devlet dediğimiz ve bizlerin, bireyin hukukunu gözetmekle sorumlu bu müessese, hukukun işleyişinden de sorumludur. Yani, yargının adil ve bağımsız işleyişinden sorumludur bu ortamı yaratmakla yükümlüdür:

Hâl böyle olunca, yargı ve adalet, bugün olduğu gibi, yürütmenin (siyasi otoritenin) denetiminde olmamalıdır Çünkü, bağımsızlığını, adil olma vasfını kaybeder. Demek istediğim budur.

Biz bağımsız yargının tesisini savunuyor ve Başkanlık Sistemi adını verdiğimiz devlet modeli ile bunu öngörüyoruz. Sizden ricam söylediklerimizi bugünkü işleyiş içinde özellikle değerlendirmemeniz. Farklı, çok farklı bir sistemden söz ediyoruz.

Soru : Benim bildiğim kadarı ile, belirli bir adalet fonu zaten var ve yetersiz kalıyor. Siz dediniz ki, devletten maaş almayacaklar ama, maaşları yükseltilecek bu fon sayesinde ve böylelikle müreffeh bir yaşam sürecekler ve bağımsızlıklarını böylece koruyacaklar. Bana öyle geliyor ki, harçları yükseltmeniz halinde hak arama konusunun ne derece sağlanacağı hususunda çeşitli problemler çıkacak. Halkımızın ciddi ekonomik sorunlar yaşadığı bir dönemde, davaya gitmekten bile kaçındığı bir dönemde bunlar ütöpik düşünceler. Katılmam mümkün değil.

Tibuk : Elbette, hak aramanın pahalılandırılması konusunda mantıklı olmaya çalışacağız. Örneğin, fonun önemli bir bölümü ticari davalardan gelecek paralarla oluşacak. Normal hukuk

davalarında tabii ki, örneğin, fakirlere kolaylık tanıyan bir sistem geliştirilecek.

Eğer ticari davalara bakarsanız, görürsünüz ki, milyarlık davalar çok küçük mahkeme harçları ile açılmakta ve yürütülmektedir.

Özellikle ticari davalardan doğru dürüst harç almayı öngörüyoruz önerdiğimiz sistemde. Yoksa, özlük haklarını kısıtlayıcı, sınırlandırıcı bir tavır içine girmiyoruz. Dahası, kişisel davalarda bedava avukatlık sistemimiz de var.

Soru : Ticari davaların önemli bir kısmının normal yargı sisteminin dışındaki hakem kurullarında halledildiğini biliyorsunuzdur herhalde!

Tibuk : Bugünkü çarpık, tıkanmış sistemde söylediğinizde haklılık payı var. Bilirkişi müessesesi de Türkiye'de gereğinden çok fazla başvuru alan bir müessese. Neden? Çünkü, dosyalar hazırlık safhasında tekâmül ettirilemiyor; hakim sunulan sınırlı delillerle ya, da bilgi ile adil karar veriyor muyum diye kuşkuya düşüyor ve sık sık bilirkişi müessesesine başvuruyor.

Lütfen önerdiğimiz sistemi bütünlüklü olarak görmeye çalışın. Çünkü, birbirinin içindeki, birbirini doğuran tüm sorunlara çözüm getirecek mahiyettedir önerilenler. Sistem, bağımsız, etkin çalışacak bir sistemdir.

Salt bu özelliği ve bu özelliğinin sağlayacağı imkânla Türkiye'deki yargı sorununun önemli bir kısmının üstesinden gelecektir.

Soru : Diyorsunuz ya da öyle ima ediyorsunuz ki, adli mekanizma devletten maaş alıyor dolayısıyla, devlet eğilimli. Ancak, bahsettiğiniz devlet bir faşist ya da komünist devlet değil ki! Sizin bahsettiğiniz devlet, bir sosyal hukuk devleti. Dolayısıyla, hâkimler ve savcılarının tarafsızlığının anlaşılması gereken bir devlet. Cumhurbaşkanı için de aynı şey söz konusu. Hâkimler ve savcılarının da bir sosyal hukuk devletine taraf olması söz konusu ki, bu anlamda da taraf olmaya mecburdur.

Tibuk : Sizinle TC'nin bir "sosyal hukuk devleti" olduğu konusunda hemfikir değilim. Dahası, TC'nin bu yapısı ile bir "hukuk devleti" olmadığını savunuyorum.

Haklısınız, TC bir komünist ya da faşist devlet de değildir ama, TC'de totaliter zihniyet ve uygulamalar deminden beri anlattığım nedenlerle, hâlâ hâkimdir.

Savcı ve yargıçların "devlet"e taraf hareket ettiklerini, edebileceklerini; bunu da bugünkü sistemde doğal olduğunu ima ettim ama, bu demek değildir ki, bu uygulama doğrudur ya da hâkim ve savcılarımız bu konumdan memnundur.

Hukuka saygılı hiçbir Türk savcısı ve hâkiminin mevcut sistemden yana olduğuna inanmıyorum. Bu kendilerini inkâr etmek anlamına gelir.

"Devlet" ve "hukuk devleti" tanımına bir daha girmek istemiyorum ama, Bunun altını tekrar çizeyim: Hukuk devleti, bireyin hukukunu koruyan devlettir, devletin hukukunu değil. Bağımsızlık ve dolayısıyla tarafsızlık, bunun için önemlidir.

Soru : Sizin adalet sistemini hızlandırmayı nasıl gerçekleştireceğinizi ben yine anlamadım.

Tibuk : Pekiyi, bir başka örnekle açıklamaya çalışayım. Bir inşaatı 25 yılda da yaparsınız, 1,5 yılda da yaparsınız. Nasıl? Müteahhide verirsin parayı, verirsin imkânı ve biter 1,5 yılda. Bugün Türkiye bütçesinden yargı ve adalet için ayrılan para, bütçenin sadece % 1 'i. 60 milyonluk bir ülkede bu yeterli mi? Hayır.

Bugünkü sistemde, devletçi sistemde daha fazla ayırmak mümkün mü? Evet, belki ama, ne ayırırsanız ayırın, yetersiz.

Pekiyi, nasıl çözeceğiz sorunu? Sistemi tümü ile değiştirerek. Türkiye'de gerçek anlamda liberal bir hukuk devletini tesis ederek.

Böylelikle, mahkemelerin sayısını da, savcı ve yargıçların sayısını da, polisin imkânlarını da artıracak ve/veya geliştirebilecek yani, adli mekanizmanın tüm aksaklıklarını giderecek maddi imkânları yaratabileceksiniz. İ&127;leyi&127;in hız yönü çözümlenir böylelikle.

Bir hâkimin günde kaç dosya ile uğraştığını biraz önce ifade ettim; günde asgari 30 dosya. Batılı ülkelerde bu rakam dört ilâ beş.

Soru : Siz iktidara geldiğiniz zaman gerçekleştirme sözünü verdiğiniz konularda öncelik yapıyorsunuz o zaman.

Tibuk : Bir anlamda öyle. Ama, biz zaten ekonomiyi yöneteceğiz, enflasyonu düşüreceğiz, köprüyü ucuzlatacağız, gecekondularda tapu dağıtacağız, ihracatı artıracacağız, turizmi patlatacağız vb sözler vererek gelmeyeceğiz iktidara.

Liberal Demokrat Parti devlet `yönetimine" taliptir, "icraat"a değil. İcraatı biz halkımıza bırakıyoruz

Devlet yönetimi deyince de, yukarıda izah ettim, demokratik hukuk devletinin işleyişini teminat altına alan, kuvvetler ayrılığı ilkesine sadık, çağdaş anayasal işleyiş içinde dış savunma, iç güvenlik ve dış politikanın yürütülmesinden söz ediyoruz. Bu modelde yargı ve adalet halkın denetimi ve yönetiminde.

Soru : İdari yargı Türkiye'de kişileri devlete karşı koruma yönünde gelişmiş ve ilerlemiştir. idari yargının, adli yargıdan farklı teknikleri vardır. Dolayısıyla, idari yargıyı normal mahkemelere veremezsiniz. Ben bu ülkede yaşadığım için biliyorum, idari yargı şarttır çünkü, temel hak ve özgürlükleri koruyan mekanizmadır.

Tibuk : Yine dönüp, dolaşıp önerilerimizi bugünkü sistem içinde değerlendiriyorsunuz.

Soru : Liberalizm örneğin, laisizme karşı olmak gibi bir sistem alternatifi öneriyor mu? Liberalizm, bu gün var olan lâisizm anlayışına karşı, karşı bir sistem değişikliği önermekte midir?

Tibuk : Savunduğumuz liberal doktrin bireyin inanç, düşünce ve yaşam tarzına hiçbir sınırlama getirmemektedir Çünkü, bireye saygılıdır, bireyi temel alır.

Program kitabımızın arka sayfasına göz atarsanız, orada bir cümle yazılı. "Biz devlet yönetimine talibiz. İnsanların kalbini ve beynini yönetmeye değil", diyoruz.

Biz diyoruz ki, "Sana böyle bir sandalyeyi yapacağız; şurası şöyle olacak, burası böyle olacak;;, şu kadar sene garantili, şöyle rahat edeceksin ama, "Sen o sandalyede otururken, şu takımı tutmalısın, şöyle düşünmelisin, şöyle yaşamalısın, boş zamanında şunu yapmalısın" gibi şeyler söylemiyoruz, empoze de etmiyoruz.

Biz Liberal Demokrat Parti olarak devlet yönetimi ;le ilgili felsefemizi, pratik yönleri ile ortaya koyuyoruz. Santim santim ne yapmaya niyetlendiğimizi ortaya koyuyoruz İnsanlarımızı tercihlerinde rahat bırakıyoruz. Az dindar olur, çok dindar olur, ateist olur. ne isterse onu olur.

Bu noktada şunu da belirtmek isterim: biz Türkiye'de yerli, yersiz konu edilen "laik" ya da "laisizm" in bölücülüğe hizmet ettiğini düşünüyoruz. Elimizden gelse, dilimizden bu iki kelimeyi çıkartırız!

"Laik" sözcüğü, ayırıcı bir sözcük. Bunun yerine "inanç özgürlüğü" ya da "dini tolerans" vb tanımla maları kullanamaz mıyız? Çünkü, bu noktada mutabakata gereksinimi var Türkiye'nin. Kaç kişinin "laik"; kaç kişinin olmadığı konusunu tartışmaya değil.

Liberal Demokrat Parti olarak biz insanlarımıza inanç dahil, tüm hak ve özgürlükleri tanırken de, sağlam bir hukuk düzeni öneriyoruz. Sistemin özü, sağlam, çağdaş hukuk düzenidir.

Soru : Bugün herkes sistemin tıkanıdığından söz ediyor. Siz de sistem içinde, sistem üretiyorsunuz. Yani, temelde yine bir yanlışlık var.

Tibuk : Nedir yanlış olan, pek anlayamadım. Sistem içinde, sistem üretmek mi?

Bir sistemin yanlışlığını yaşamadan, yenisini üretmeye kalkmak mümkün mü? Mevcut sistem tatminkâr olsaydı, böyle bir ihtiyaç hissedilmezdi, öyle değil mi?

Biz herkesin mutlu olduğu bir ortamda bu önerilerle ortaya çıkıyor olsaydık belki haklı olabilirdiniz ama, herkes hemfikir sistemin tıkanıklığı konusunda.

Evet, biz yeni üstelik, pek çok yönü ile denenmiş ve başarılı olmuş bir model öneriyoruz. Benimseyebilir ya da reddedebilirsiniz ama, neden yeni bir model öneriyorsunuz diye suçlayamazsınız.

Farklı öneri getirenler de olacaktır. Bize göre söylediklerimiz doğru olanlardır.

Soru : Ben Yassıada Mahkemeleri ile ilgili olarak, İstanbul Barosu için söylediklerinizin üzerinde durmak istiyorum. Evet, belki İstanbul Barosunun tutumu yanlıştır ama, bunu tüm hukuk camiası ve diğer barolar için söyleyemezsiniz.

Tibuk : Evet söyleyebilirim. Bakın size bir hikâye anlatayım.

Subaşının biri gitmiş, bir, iki museviye dayak atmış, "Niye dövüyorsun?" diye sorduklarında, "İsa' yı öldürdüler de ondan" cevabını vermiş. "Yahu" demişler, "o 1800 sene evveldi!". Subaşı "Ben yeni duydum" demiş.

Dünyanın hiçbir demokratik ülkesinde böylesi bir tutum sergileyen baro ayakta kalmaz. 10 kadının ırzına geçen, 300 kişiye işkence yapan, 20 kişiyi öldüren adama bile bir avukat verilir çünkü, bireyin savunma hakkı vardır. İstanbul Barosu bu ayıbının altından zor kalkar.

Daha önce de ifade ettim, BİRLEŞMİŞ MİLLETLER'den, İLO' ya kadar müesseseler önce bir kağıt parçası üzerinde kurulurlar ama, saygınlık kazanmaları tutumlarına bağlıdır.

İstanbul Barosu saygınlık istiyorduyorsa, böylesi bir kararı almayacaktı. Diyelim almış oldu, hiç olmazsa hatasını sonradan anlayacak özür dileyecek, bu hatasını silen bir tutum içine girecekti.

Öyle günler gelebilir ki, diyelim, bir kasabada halk galeyana gelip, 5000 kişi bir adamın asılmasını isteyebilir. Kimse çıkıp suçlanan adam için, "Yahu, durun bakalım, nedir sorun?" demeyecek mi? "Bu adamı hele bir dinleyelim" dememeli mi?

Bence Yassıada Mahkemeleri öncesi ve sonrası benzer bir histeri söz konusu idi; medyası ile, aydınları ile toplum bir histeri içindeydi. Böylesi bir durum bugün de oluşabilir! Susacak mıyız? Müesseselerin saygınlığı popülizmden geçmez. İstanbul Barosu hukukun evrenselliğinden hareketle, halka farklı telkinlerde bulunabilirdi.

Liberal Demokrat Parti olarak biz yargı bağımsızlığına işte tüm bu nedenlerle büyük önem veriyoruz. Yargıç, hukuk adamı hiç kimseye, müdanaa etmeden çıkıp, "Bu hukuka aykırıdır" diyebilirdi.

Soru : Sanırım kendimi iyi ifade edemedim. Söyleme istediğim şu: Siz İstanbul Barosunun o dönemdeki yöneticilerini suçlayabilirsiniz ama, genel olarak İstanbul Barosu'nu suçlayamazsınız.

Tibuk : Evet suçlayabilirim ve suçluyorum. İstiyorlarsa kendilerini müdafaa etsinler hatta,

böylelikle kendilerine bir fırsat vermiş oluruz belki. Müesseselerin itibarını iki, üç geçici yöneticiye teslim edemezsiniz.

Soru : Bir kurumun yaptığı bir sürü işten sadece kötü alanlar akılda kalır. Siz İstanbul Barosunun 12 Eylül'den önceki ya da sonraki yazılarını gördünüz mü? Neyi müdafaa ettiklerini biliyor musunuz?

Tibuk : Evet, biliyorum tabii. Yapmaları gerekeni yaptılar; varlık nedenleri bu. Ben o dönem yapılan hatanın üzerinde duruyorum ve hâlâ yapılan hata kamuoyu şahadetinde kabul edilip, özür dilenmemiştir diyorum. Herhalde buna itiraz etmeniz mümkün değil. Bunu talep etmemin tek nedeni de, hukuka verdiğim önemdir; baroların işlevine olan saygıdır. Mücadele etmemiz lâzım!

Soru : Pekiyi, Besim Bey, siz neyin mücadelesini verdiniz bu süreç içinde? Örneğin, bir Barış Derneği davasında, Yassıada Mahkemeleri için gösterdiğiniz duyarlılığı gösterdiniz mi?

Tibuk : Belki inanmayacaksınız ama, evet. Ben, şahsen, Barış Derneği davası sürecinde sanıkları destekleyen ciddi mücadele verdim. O kadar ki, sanıklar bile şaşırıldılar nereden gıktı bu adam diye.

Ben sizin ima etmek istediğinizi anlıyorum. Diyorsunuz ki, sol davalar gündeme geldiği zaman da tutumunuz aynı mı?

Evet, aynı. Ben hukukun üstünlüğüne inanıyorum ve kim için olursa olsun, hukuku savunurum.

Soru : Besim Bey, ben partinizin, 27 Mayıs, 12 Mart, 12 Eylül üzerinden bunca yıl geçtikten sonra bile gösterdiği tepkiyi ayakta alkışlıyorum. Sizi kutlarım. Ancak, bir hususun üzerinde de durmak isterim. Diyelim, 12 Eylül oldu ve sokağa çıkma yasağı kondu, caddelerde tanklar dolaşiyor. Size bakılırsa, herkes sokağa dökülmeli ve Bu yaptığınız yanlıştır" demeli. Kim yapar bunu? Diyorsunuz ki, medya yapmalı, aydınlar yapmalı, adalet mekanizması yapmalı. Sizi tenzih ederek işaret etmek isterim ki, cesaretin yarısı bilgisizlikten, yarısı da aptallıktan ileri gelir. Bütün bunları özellikle sizin Anayasa Mahkemesi üyelerinin 12 Eylül'den sonra Milli Güvenlik Konseyi'nin kokteyllerine gitmelerini eleştirmenize bağlı olarak söylüyorum.

Tibuk : Bakınız, toplum utanç verici, haksız olaylara tepki göstermelidir inancındayım. Bu tepkiyi tabii ki, akıllıca göstermelidir. Nedir akıllı olan? Tepkiyi gösterebildiği zaman göstermesi. Size bir olay anlatayım ne dediğimi açıklamak için:

Burada hayat hikâyemi anlatmayacağım ama, rahatlıkla diyebilirim ki, ben gençliğimden beri cesur bir insanım. Yıl 1981. Almanya'ya bir seyahatten yurda dönüyorum; bir Herald Tribune gazetesi satın aldım uçakta okumak üzere. Baktım ki, Ecevit' i içeri almışlar bir İsveç gazetesine demec verdi diye.

Şimdi, adamcağız zaten Oran Sitesi'nde oturduğu evde mahpus. Kapısının önünde iki polis, kimseyi kabul edemiyor, içeride karısı ile boyuna çay içiyor Çünkü, zaten mahpus.

Çok sinirlendim ve hemen oturup Kenan Evren'e bir mektup yazdım bu tutumlarının yanlış olduğunu, Türkiye'nin itibarını sarstığını, bu gibi anti-demokratik tutumları ile ülkeyi daha kötü durumlara düşürmemeleri gerektiğini vb anlatan.

Zarfı kapattım. Tam postaya atacağım ki, vazgeçtim ve mektubu buruşturup, attım. Cesaret edemedim! İtiraf ediyorum, cesaret edemedim! Cesaret edemememin nedeni, işkence korkusuydu. Bu ayıp birşey değil. İnsanlar işkenceden tabii korkar.

Yukarıda da söyledim, Barış Derneği davası da beni çok rahatsız eden bir olaydır. MHP davası da öyle, DİSK davası da öyle. Davanın sağ ya da sol olması önemli değil; önemli olan hukuka uygunluk!

Bir Barış Derneği davası yüzünden yurt dışında da rezil olduk. 12 yıl öncesini hatırlamak sizler için belki zor günkü, gençsiniz. İnanılmaz bir aşağılama kampanyasına maruz kaldı Türkiye.

Ben Barış Derneği davası sanıklarına belirli bir jesti ancak sıkıyönetim kaldırıldıktan sonra yapabildim. Ondan önce korktum çünkü.

Şuna geliyorum: Toplum fırsatını bulunca tepkisini göstermeli. Zor durumda belki tepki gösteremeyecektir ama, olay geçmişte bile kalsa, zamanı gelince tepki göstermelidir ki, ileriye dönük olarak bir altyapı, bir kültür oluşsun.

Bugün de fırsat bulduğumuz için, fırsat varken konuşuyoruz tüm konuştuğlarımızı.

Bir darbe ortamında olsak, konuşamayız, öyle değil mi? Şimdi konuşmalıyız ve bu mesajları da tüm topluma yaymalıyız.

Soru : Besim Bey, Anayasa Mahkemesi üyeleri bir yana; darbeye maruz kalan siyasilerimiz de bugün farklı tutum sergilemiyorlar.

Tibuk : Çok haklısınız tabii. Ben siyasilerimizin 12 Eylül sonrası performanslarını da çok kötü buluyorum. Daha üç, beş ay önce Bülent Ecevit bir TV programına gitti ve 12 Eylülü bir metih, bir metih etti ki, şaşırdım. Sırf rakibini, diğer bir partiyi kötüleyecek diye, öyle ifadeler kullandı ki, sanki müdahalenin kabahatlıları sadece siyasiler ve darbe yapanların hiçbir suçu yok.

Bir darbeye, bir müdahaleye maruz kalan siyasiler de suçludur ama, demokratik bir ülkede darbe savunulabilir mi? Ben seni okutup, yetiştireceğim; eline silah vereceğim vatani kuru diye ama, sen gelip aynı silahla benim seçtiğim adamların tepesine vurarak, ülkeyi yönetmeye kalkacaksın.

Olmaz böyle şey! Buna tepki göstereceksiniz. Tepki göstereceksiniz ki, bir daha olmasın.

Soru : Besim bey, biliyorsunuz Silahlı Kuvvetler iç hizmet Kanunu, orduya "cumhuriyeti koruyup, kollamak" görevini verir. Dahası, ordu mensupları da böylesi bir sorumlulukla yetiştirilir. Demokratik bir ülkede müdahaleleri, darbeleri savunmak elbet mümkün değildir ama, her müdahale öncesi ülkenin geldiği durumları da unutmamak gerek. Ülkeyi sözünü ettiğim durumlara getirenler de, "silahsız kuvvetler". Üstelik, bu "silahsız kuvvetler" güçlerini seçim yoluyla, halktan, toplumdan alıyorlar! Onların bu en büyük gücü, silahtan da büyük gücü nasıl kullandıklarını, nasıl kullana geldiklerini çok iyi incelemek lâzım diye düşünüyorum, kolaycı biçimde Silahlı Kuvvetleri suçlamadan önce. Kaldı ki, Silahlı Kuvvetler de "milli bir müessese", yabancı değil.

Tibuk : Söylediklerinizde çok haklısınız ama, eğer bir "demokratik hukuk düzeni" nden söz ediyorsak, askeri müdahaleleri anlayışla karşılamak mümkün değildir. Böyle bir düzenin tesisi ise, tabii ki, sivil kadroların sorumluluğudur.

Konuşmamın başında Türkiye'nin, maalesef, bir "hukuk devleti" olmadığını söylemiştim. Sorun, budur. Askeri dikta yönetimi ya da yukarıda değindiğim gibi, "meclis diktası"...pek fark etmez. Bugün Türkiye'de demokrasinin temel kurumları olan siyasi partilerin il ya da ilçe örgütleri bile, genel başkanlarının bir emri ile feshedilebilirse, demokrasiden de, hukuktan da söz edemeyiz. Öyle değil mi? Demek ki, temelde ciddi bir yanlışlık var!

Liberal Demokrat Parti olarak köklü bir sistem değişikliği önermemiz tüm bunlardan dolayı, sadece askeri müdahalelerden değil.

Tekrar ediyorum, Türkiye, kuvvetler ayrılığı prensibinin tavizsiz benimsendiği yeni bir anayasa ile gecikmeden yepyeni bir hukuk devletini tesis etmeli ve demokrasisini hiçbir diktaya" izin vermeyecek şekilde, kurumlaştırmalıdır,

Soru : Öngördüğünüz modelde Silahlı Kuvvetlerin konumu nedir?

Tibuk : Bir kere şu tercüme kokan "Silahlı Kuvvetler" tanımından vazgeçelim. "ordu" diyelim! Öngördüğümüz Başkanlık Sistemi'nde ordu, halk oylaması sonucu seçilmiş bulunan Devlet Başkanı'nın Savunma Bakanı'na bağlıdır. Biz, bu suretle, ordunun "milli ordu" vasfını da koruyoruz. Nasıl?

Yapısı ve tüm faaliyetleri toplumsal mutabakat sonucu belirlenmesi gereken (örn. savaş) orduyu, halk oyu ile yani, toplumsal mutabakat sonucu seçilmiş bir Devlet Başkanı'nın Savunma Bakanı'na bağlayarak.

Malûm, Liberal Demokrat Parti dış savunmayı devletin asli görevlerinden biri olarak değerlendirmektedir. Programımızda da ifade edildiği üzere, Türk ordusu belki daha küçük ve fakat, her türlü teknik ve teknolojik imkânlarla donatılmış bir caydırıcı güç niteliği ile, sadece dış savunmadan sorumlu olacaktır.

Soru : Bugünkü sistemde Silahlı Kuvvetlerin Savunma Bakanlığı'na bağlanması sizce makul mü?

Tibuk : Yanlışı tartışıyor olsak da, ordunun Savunma Bakanlığı'na yani, yürütmeye bağlanması makul olabilir. Bu taktirde, Başbakanın da "Başkomutan" olması gerekir, öyle değil mi?

Soru : Bugünkü Anayasa "Silahlı Kuvvetler Başkumandanlığı TBMM'nin manevi varlığında mündemiçtir ve Cumhurbaşkanı tarafından temsil edilir" diyor. Yani, Başkumandan Cumhurbaşkanı oluyor. Biraz muğlâk öyle değil mi?

Tibuk : Parlamento yasamadan sorumludur; yürütmeden değil. Dolayısıyla, ordunun bu şekilde ifade bulan konumu, amaca hizmet etmediği gibi, kuvvetler ayrılığı ilkesinin benimsendiği demokratik hukuk düzeninde de yanlıştır.

Öte yandan, yine bugünkü sistemde, TBMM çoğunluğu yani siyasi irade tarafından seçilen bir Cumhurbaşkanı'nın "tarafsız" olması, kalması mümkün müdür? Bu insan doğasına aykırıdır. Dahası, yürütmeden Başbakan sorumludur, Cumhurbaşkanı değil.

Bu konum, bu uygulama, o günün şartları gereği, yasama yürütme ve yargının tek, çatı altında TBMM'de toplandığı 1924 Anayasası' na dayanır.

Nitekim, Mustafa Kemal Atatürk "Ordular ilk hedefiniz Akdeniz'dir, ileri!" değil; "Türkiye Büyük Millet Meclisi Orduları, ilk hedefiniz Akdeniz'dir, ileri!" diyerek, bu konumu &127;ok net olarak dile getirmiştir.

Tabii, burada Atatürk'ün ima ettiği bir diğer gerçek de, ordunun "milli" olduğu, toplumsal mutabakat ile hareket etmekte olduğu gerçeğidir. TBMM'nin o günkü şartlar içindeki özelliği de, budur.

Hep ifade ede geldim, 1924'den bu yana hiçbir anayasamız kuvvetler ayrılığı ilkesini benimsememiştir ve devlet yönetiminde hep yasama (TBMM) egemen olagelmiş ve bugünkü işin içinden çıkılmaz durumlara böylece gelinmiştir.

Bugünkü Anayasa zaten Başkumandanlık görevini de Cumhurbaşkanı'na vermemekte; bu görevi savaş halinde genelkurmay Başkanı'nın Cumhurbaşkanı adına deruhte edeceği hükmüne yer vermektedir.

Özetle, şunu söyleyeyim ki, bizim öngördüğümüz sistemde ordunun yeri, demokratik hukuk devleti olan ülkelerde ne ise, o olacaktır; örneğin ABD ya da İngiltere.

Bu ülkelerde benimsenen modeller, çağdaş ve kendi içinde uyumlu çalışan modellerdir. Ordu siyaset ilişkisinde Türkiye'ye özgü yeni bir sistem arayışına girmeyi gerekli bulmuyoruz.

Soru : Ben tekrar biraz önceki konuya dönmek istiyorum; Anayasa Mahkemesi'nden hareketle, hukuk camiası için söylediklerinize. Türkiye'de bazı tabular vardır, adı konmuş ya da konmamış, Bunlardan biri de, hukuk camiasıdır. Bu camianın mensupları aleyhine konuşulmaz, konuşulamaz. Ben çok merak ediyorum sizin "Tepki göstermeliyiz!" beyanınıza Türk toplumunun reaksiyonu ne olacak? Sizce ne olur?

Tibuk: Bizim gerek hukuk camiasına, gerekse adalet mekanizmasına yönelttiğimiz tüm eleştiriler, yapıcı eleştirilerdir; karalamaya dönük değildir. Hukuka, adalete ve yargıya bu kadar önem verip, aynı zamanda da yermemiz mümkün mü?

Yanışları işaret edeceksiniz ki, düzeltilebilsin. Ben burada ifade bulan tüm görüşlerimize hukuka inanan herkesin katılacağını düşünüyorum; başta Türk adalet sisteminin mensupları olmak üzere.

Bizim isteğimiz, hukukun müesseseseleşmesi; Türk hukuk sistemini oluşturan müesseselerin her geçen gün daha da saygınlık kazanmasıdır. Ancak böylelikle bu müesseselere talep artacak ve daha iyi işlev verebileceklerdir.

Soru : Bu müesseselere "talep artacak" dediniz. Sizce talep yok mu?

Tibuk : Adalete talep hep vardır ve olacaktır. Ancak, adaleti kimin dağıttığı, kimin dağıtmaya talip olduğu önemlidir. Biz diyoruz ki, sağlam bir demokratik hukuk düzeni içinde adaleti toplumun belirlediği, benimsediği müesseseler dağıtsın; örneğin, mafya değil!

Soru : Adli mekanizmanın parasal ihtiyaçlarının adli harçlardan oluşan bir fondan karşılanması fikrinizi çok beğendim, kutlarım, Koskoca İstanbul Adliyesi'nde sadece 200 hakim çalışırken, trilyonlarca liralık adli harç alınır. Ne olur bu paralar, bilinmez!

Tibuk : Galiba bu akşamki yemeği beğenen bir arkadaşımızı dinledik! Teşekkür ederim. Şaka bir yana, hiç anlamadığımız konular da oldu ya da ben sorulardan öyle anladım. Bu son derece normaldir. Sizin söylediklerinizi ben; benim söylediklerimi de siz düşüneceksiniz. Bir dahaki toplantıda belki de daha ileri bir noktadan başlayacağız sohbete.

Soru : Şurası bir gerçek ki, devleti ilgilendiren davalarda hakimler devletten yana bir tutum içindeler çünkü, korkuyorlar. Halbuki, müstakil bir adliye olunca korku kalkacak ve adalet tecelli edecek.

Tibuk : Yargıçların korktuklarını söylemek, onlara haksızlık olur. Korkuyorlar demeyelim de, doğal olarak devlete meylediyorlar diyelim. İnsan doğası budur. İnsan ücret aldığı, maaş aldığı mercie karşı tarafsız olamaz. Muhakkak, %1 de olsa, %5 de olsa meyleder.

Soru : Yassıada Mahkemeleri'nin bugün milletçe nefretle anıldığına inanıyorum. Gerek bu kararları alanları, gerekse bu kararların altına imza atanları dava etmek gerekmez mi? Biliyorsunuz, hukukun bir prensibi var: Yapılan haksızlıkların cezasız kalmış olması kabul edilmez. Bu insanlar cezasız kalacaklar mıdır, kalmayacaklar mıdır?

Tibuk : Cezalandırılmaları gerekir diye düşünüyorum. Bunun zaman aşımı da yok. Bizim görevimiz hatırlatmak, sorunu ortaya koymak. Şu aşamada başka bir şey yapamıyoruz. Yetki verilirse, o yönde hareket ederiz.

Soru : Türk Ticaret Hukuku hakkında ne düşünüyorsunuz, ne gibi değişiklikleri öngörüyorsunuz?

Tibuk : Ticaret hukuku uluslararası niteliğe kavuşturulacaktır. Aksi halde, dışa açılmaktan, globalleşmekten söz edemeyiz. Birçok yabancı yatırımcı mevcut hukuk yapısından korktuğu için gelemiyor Türkiye'ye. Ben olsam, ben de çekinirdim. Liberal Demokrat Parti olarak biz uluslararası ticaret hukukunun benimsenmesinden yanayız.

Soru : Modern toplumlarda idamın hukuka uymadığı görüşü savunuluyor; idam cezası bir hukuk zafiyeti olarak niteleniyor... bir tür kan davası gibi. Af hakkında ne düşünüyorsunuz?

Tibuk : Biz affa karşıyız yani, ikide bir af kanunları çıkartılmasına karşıyız. İnsanlara karşı işlenmiş suçları devletin affetme yetkisi olduğu kanısında değiliz.

Devlet ancak devlete karşı işlenmiş suçları affedebilir ama, örneğin, adamın biri bir genç kızın, bir kadının ırzına geçmişse, devletin onu affetme yetkisi yoktur. Böyle bir hakkı yoktur.

Mevcut sistemde af konusu oy saiki ile siyasi otoriteler tarafından dejenere edilmiştir. Af çıkartılarak cezanın caydırıcılığı da ortadan kaldırılmaktadır diye düşünüyorum.

Soru : Bütün bu söyledikleriniz, partinizin çok zor oy alacağına işaret ediyor. Oya ihtiyacınız yok galiba?!

Tibuk : Öyle mi düşünüyorsunuz gerçekten? Sanırım böyle düşünmenizin nedeni, bazı gerçekleri çok katı biçimde dile getiriyor olmamız yani, Türkiye'de alışlageldiği şekli ile siyasi olmamız.

Tabii oya ihtiyacımız var, hep olacak. Ama, bu demek değildir ki, doğruluğuna inandığımız şeylerden vazgeçeceğiz ya da, söylemeyeceğiz. Dahası, biz bütün bunları oy almak için söylüyoruz ve bu fikirlerimizle oy alacağımıza inanıyoruz. Çünkü, yukarıdaki örnekten hareket edersek, örneğin, af ile hapisneden erken çıkacak bir kesim varsa; onların işlediği suçlardan dolayı muzdarip bir o kadar hatta, daha büyük kesim var.

Hatırlarsanız, biz gecekonduların sorununa akli başında bir çözüm bulunabilmesi için, gecekonduda yaşayanların oy haklarının geçici bir süre ile kaldırılması gerektiğini söylediğimiz zaman da, aynı soru ile karşılaştık. "Siz oy almak istemiyor musunuz?" diye sordular.

Şimdi, oy almak için gecekonduların çoğalmasını teşvik edici sözleri biz de biliyoruz ama, Bir: Yapılması gereken bu mudur? İki: Gecekonduda oturanlardan çok daha büyük ve gecekondulardan muzdarip bir kesimin bulunduğu da doğrudur, bizlere oy verecek!

Liberal Demokrat Parti olarak biz görüşlerimizin bize çok oy getireceğine inanıyoruz; iş ki, yaygınlık kazandırabilirim, duyurabilirim. Bu bir süreç meselesi.

Aklın yolu birdir. Halkımız bakacak, bizim neyi, neden söylediğimizi anlayacak, tutarlılığımıza güvenecek ve değerlendirmesini yapacak. Bu değerlendirmenin bizden yana olacağına yürekten inanıyorum.

Soru : Besim Bey, yeri gelmişken sorayım çünkü, gazetelerde de çıktı. Siz, Liberal Demokrat Parti için, "asabı bozuk olanların partisi" diyorsunuz. Neden? Neden asabınız bozuk?

Tibuk : Sizin değil mi? Bin bir türlü nedenle, her an asabınız bozulmuyor mu ülkenin içinde bulunduğu şartlarda?

Evet, doğrudur. Biz asabı bozuk olanların partisiyiz. Halkımız halinden memnunsa, bize ihtiyacı yoktur. Bir, sürü parti var Türkiye'de; iktidarda, muhalefette. Bunlardan birine oy verebilir.

Liberal Demokrat Parti'nin kurulmasının nedeni, hem muhalefette, hem de iktidardaki partilerden başlarına geleni hazmedemeyen vatandaşlarımıza bir alternatif sunabilmek. Bu vatandaşlarımızın sayısal olarak büyük bir kitleyi oluşturduğunu düşünüyoruz. İş yolunda gidenler niye Liberal Demokrat Parti'ye gelsin ki. Bize gelecek insan örneğin, son ekonomik uygulamalardan dolayı zor duruma düşmüş olacak, haciz yemiş olacak, iflâs etmiş olacak ve diyecek ki, "Yeter yahu! Bu benim kabahatim değil. Ben bütün gün çalışıyorum, hata yapmamışım ve iflâs etmekteyim!"

Son bir senedir başta esnaf kesimi olmak üzere, kendilerinden kaynaklanan hiçbir hataları olmadığı halde zor duruma düşen insanlarımızın sayısı çok fazla.

Bunlar eskiden iyi çalışan ve iyi kazanan ve yine aynı şekilde çalışan insanlar. Yüksek faizler, ek vergiler derken, ekonomik bakımdan büyük sıkıntılara düşmüşler; asapları çok bozuk çünkü, çıkar yol göremiyorlar.

Öte yandan, işlerini kaybedenler var. Hastahanelerdeki kuyruklara bakın, sağlığını kaybetmiş ve tedavi göremeyen insanlar var. Eğitim kurumlarına bakın. İyi eğitilmeyen, eğitim çansı bulamayan insanlarımız var.

Biz tüm bunlardan dolayı asabımız bozulduğu için parti kurduk ve tepki göstermekle de kalmayıp, çözüm öneriyoruz. Elbette önerilerimiz radikal ama, ülkenin sorunları da bunu gerektirecek boyutlarda.

Liberal Demokrat Parti bir tepki partisidir ve halkımızın benzer tepkileri oranında büyüyecek ve güçlenecektir.

Teşekkür ederim. Hepinize iyi akşamlar dilerim.